

УДК [378.4.016:811.581](477.83-25)ЛНУім.І.Франка

КИТАЇСТИКА У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Ірина ЯРЕМЧУК

*Сіанський університет іноземних мов,
кафедра української мови,
вул. Півд. Веньюань, Сіань, КНР,
тел. 15398052098, yangying7512@163.com*

Ольга МАКСИМІВ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича,
вул. Університетська, 1, ауд. 239, Львів, Україна, 79000,
тел.: (+38032) 239 47 04, e-mail: olha.maksymiv@lnu.edu.ua*

Розглянуто історію та сучасний стан китаїстики у Львівському університеті, зараз національному, імені Івана Франка. Зібрано інформацію про важливі етапи розвитку китаєзнавства в Університеті, починаючи зі студій вивчення східних мов на різних факультетах. Особливу увагу приділено діяльності викладачів китайської мови. Описано відновлення викладання китайської мови у 2013 р. та відкриття спеціальності «Китайська мова та література» у 2015 р. Проаналізовано наукову роботу викладачів кафедри сходознавства, а також їхню участь в організації культурних та просвітницьких заходів. Наголошено на значному потенціалі для подальшого розвитку китаїстики у Львівському університеті.

Ключові слова: китайська мова, історія викладання китайської мови, Львівський університет, кафедра сходознавства.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2023.7375.188200>

Важливим чинником відродження сходознавчої думки в Україні, поміж іншим, вважають відкриття кафедр та спеціальностей, пов'язаних з вивченням східних мов у вітчизняних вищих навчальних закладах [2]. Викладання східних мов у Львівському університеті має довгу історію, а орієнтальні студії у Франковому університеті неодноразово ставали об'єктом наукових досліджень. Однак китаїстику тут наявні праці згадують дуже побіжно і неповно. Навіть у ґрунтовних працях про китаїстику [7; 8] та сходознавство [16] не вміщено інформації про синологію в Львівському університеті до часу входження Львова у склад Радянської України, а про її існування в час незалежної України зазначено побіжно, без згадки викладачів (на відміну від усіх інших навчальних і дослідницьких центрів, які торкаються китаїстики) [7, с. 172]. Із часу здобуття незалежності Україною у 2022 р. виповнилося щойно 25 років від заснування кафедри сходознавства на філологічному факультеті Львівського національного

університету імені Івана Франка. Отже, настав час підбити перші підсумки функціонування китаїстики й заповнити прогалини.

Метою статті є описати й зафіксувати розвиток китаїстики у Львівському національному університеті імені Івана Франка станом на 2023 рік. Висвітлення зазначеної проблематики важливе і з погляду дослідження біографій окремих науковців, і загальних тенденцій розвитку китаїстичних студій Львівського університету.

Львівський національний університет імені Івана Франка є одним з найстаріших у Східній Європі та найстарішим в Україні університетом, заснованим 1661 р. Так, 20 січня 1661 р. було підписано привілей, який надавав Львівській єзуїтській колегії «гідність академії і титул університету» [6]. Тоді діяли лише філософський і теологічний відділи. У 1784 р. в Університеті діяли чотири факультети – філософський, теологічний, правничий і медичний.

У Львівському університеті навчалися: письменник Маркіян Шашкевич, етнограф і філолог, завідувач кафедри української словесності і ректор Університету Яків Головацький, історик і мовознавець Іван Вагилевич. Відомими у світі є біолог Б. Дибовський, фізик М. Смолуховський, математики Ю. Пузина, С. Банах, М. Зарицький, М. Чайковський, В. Левицький, географ С. Рудницький, філологи та історики Омелян Огоновський, М. Возняк, О. Колесса, Є. Курилович, І. Свенціцький, К. Студинський, І. Шараневич, правники Олександр Огоновський і С. Дністрянський. Що стосується східних мов, то 1925–1935 рр. в Університеті функціонували напрями арабської, старовврейсько-арамейської, турецької, монгольської, індійської, іранської філології та історії Сходу [6]. Відомими орієнталістами та мовознавцями були проф. Г. Блатт, проф. М. Шорр, А. Гавронський, проф. З. Смогожевський, проф. В. Котвич та Ю. Курилович. Сходознавчі проблеми цікавили й відомого львівського історика І. Крип'якевича [19]. Зараз Львівський національний університет імені Івана Франка займає одну з домінантних позицій і входить у п'ятірку найкращих університетів України згідно зі щорічними рейтингами.

Історією вивчення східних мов у Львівському університеті цікавилися багато дослідників. Як зазначав Я. Полотнюк (1935–2012), відомий львівський сходознавець, вивчення Сходу і східних мов у Львівському університеті почалося на початку XIX ст. [14]. Ініціатором заснування в місті окремого наукового закладу, який би міг займатися систематичним вивченням та викладанням сходознавчих дисциплін, став Ян Гжегожевський (1846–1922) [10, с. 391]. Не будучи професійним науковцем, він спричинився до створення осередку сходознавчих досліджень у Львові та заснування Орієнталістичного товариства.

Діяльність Я. Гжегожевського безпосередньо спричинилася до відкриття 18 вересня 1918 р. у Львівському університеті кафедри сходознавства, її мав очолити учений-поліглот Анджей Гавронський. Проте через розпад Австро-Угорської імперії та початок українсько-польської війни 1918–1919 рр. кафедра змогла розпочати свою практичну діяльність лише в 1920 р., коли Львів перебував у складі Польської держави [10, с. 394]. Після Першої світової війни до Університету прийшов А. Гавронський і започаткував тут викладання низки старовинних новоіндійських мов і літератур, зокрема санскриту, він також досліджував

філософію, історію і культуру багатьох народів Сходу. Датою заснування у Львівському університеті академічних студій з вивчення Сходу, можна вважати 28 травня 1922 р., коли було створено Польське орієнталістичне товариство [11]. І саме під керівництвом А. Гавронського у 1926 р. був заснований Інститут орієнталістики Львівського університету.

Оскільки у Львові під східними мовами насамперед розуміли мови Біблії та мусульманських народів, то першим осередком орієнталістики був теологічний факультет, де викладали старосврейську, арамейську та арабську мови, щоб вивчати в оригіналі Біблію і Коран. До 1939 р. тут існувала потужна сходознавча школа, представлена, зокрема, семітологом М. Шорром (викладав до першої третини 20-х рр.), який, окрім мов, читав курс старовавілонського права в порівнянні з іудейським і мусульманським. У 20-ті рр. вивчення сходознавчих дисциплін зосередилося на філософському факультеті (гуманітарному від 1924 р.), на теологічному факультеті біблейську історію і мови викладав А. Клявек – семітолог і біблеїст, в якого стажувалися не лише католицькі священики, а й майбутні раввіни зі спеціальної раввінської школи в Любліні. Вихованець факультету східних мов Петербурзького університету, пізніше член-кореспондент АН СРСР, В. Котвич викладав монгольську, маньчжурську і перську мови, згодом започаткував викладання низки тюркських й алтайських мов та історії монголів, калмиків; читав спецкурси «Занепад Золотої Орди (XV ст.)», «Великі Моголи в Індії» тощо. Інший випускник Петербурзького університету З. Смогожевський викладав арабську мову та її діалекти, літературу, історію країн мусульманського Сходу, а також досліджував окремі проблеми ібадитської доктрини. У 1938 р. в Інституті сходознавства при гуманітарному факультеті Львівського університету викладалося 36 східних мов [14, с. 129].

Завідувачем кафедри орієнталістики (Далекий Схід) від 1924 р. був знаний дослідник історії філології та культури народів Далекого Сходу Владислав Котвич (1872–1944) [10, с. 396–398]. У рамках спеціалізації своєї кафедри В. Котвич викладав перську, монгольську та маньчжурську мови. У 1926 р. в Університеті утворено окремий Орієнталістичний інститут, до складу якого ввійшли три сходознавчі кафедри, зокрема й очолювана В. Котвичем кафедра, що займалася мовами, історією та культурою Середньої і Східної Азії. На вакантну посаду В. Котвич запросив Богдана Адольфа Ріхтера, лектора з японської та китайської мов у Варшавському університеті, з 1920 р. завідувача кафедри Далекого Сходу [11, с. 33]. Вже 27 травня 1924 р. відбулося засідання комісії університету Яна Казимира в складі Яна Чекановського, Анджея Гавронського, Зигмунта Смогожевського щодо присвоєння Богдану Ріхтеру титулу габілітованого доктора. Як свою роботу науковець запропонував монографію «O najstarszych geografach chińskich», яка була надрукована у «Przegląd Geograficzny». Переклади китайських поетів науковець видав у «Przegląd Warszawski» за листопад 1922 р. Інша його робота відома лише за назвою «Wypisy chińskie». Цього науковця можна вважати зачинателем у галузі китаснавства та японознавства не тільки у Львівському університеті, а й у Варшавському [11, с. 34; 26, с. 58–59].

Іспит з описової граматики китайської мови разом з усною інтерпретацією текстів був доступний для вибору під час складання одного з п'яти обов'язкових іспитів для того, щоб отримати ступінь магістра філософії в галузі орієнталістичних наук згідно з міністерським розпорядженням від 17 вересня 1927 р. [18, с. 93]. Інший із категорії обов'язкових іспитів, які мали усно скласти майбутні магістри-сходознавці, – «Загальний нарис географії, етнографії та історії теренів Сходу, поєднаних з обраною студентом головною мовою». Ті іспити, де екзаменатором був В. Котвич, мали такий варіант територіального уточнення, як Далекий Схід (його складали В. Франц і Р. Вільбах) [18, с. 94–95]. Магістерські дослідження зазначених студентів були монголістичними, а Р. Вільбах зробила переклад давнього монгольського тексту (мова йшла про написану в XIII ст. невідомим автором так звану «Таємну історію монголів», китайською – «Юань-чао мі-ші 元朝秘史»), що став головним джерелом її дослідження [18, с. 106].

Як свідчить Хроніка університету [26] і Program wykładów [27, 28], Б. Ріхтер мав викладати у Львівському університеті, але перейшов на іншу роботу. До 1927 р. ще числився тут, проте курси не зголошував.

У 1939 р. західноукраїнські землі увійшли до складу УРСР. Упродовж 1939–1941 рр. кафедру орієнталістики (східних мов) в Університеті очолював відомий сходознавець, випускник французької Вищої реальної школи (École pratique des Hautes Études), поліглот (знав понад 20 мов) Стефан Стасяк. На посаді директора вчений розробив масштабний проєкт розширення сфери сходознавчих досліджень в Університеті. За його задумом, заклад мав розвивати студії в галузі тюркології, арабістики, іраністики, монголістики, синології та індіаністики, окремо філологічні студії мов урду і санскриту, а також займатися вивченням історії стародавніх євреїв. Реалізації цих планів завадили відсутність належної матеріально-технічної бази, а згодом – початок німецько-радянської війни [10, с. 404]. Створення кафедри орієнталістики Львівського державного університету імені Івана Франка розпочалося восени 1939 р., а ліквідація датується кінцем червня – початком липня 1941 р. [17, с. 150].

Події Другої світової війни й окупація надовго припинили розвиток сходознавства у Львівському університеті. Війна завдала великої шкоди українському сходознавству: зі Львова було вивезено понад 20 тис. унікальних видань та рукописів, більшість учених-сходознавців виїхали до Європи. Викладання східних мов у Львівському університеті офіційно припинилося. Тільки велося практичне навчання китайської мови та санскриту [15]. Багатьох учених-сходознавців спіткала трагічна доля: Агатангел Кримський помер у 1942 р. у Кустанайській тюрмі № 7; Василь Дубравський 5 років провів у концтаборах. Врятуватись вдалося Омелянові Пріцаку, який продовжив традиції Львівської тюркологічної школи у світі – у Геттінгенському, Гамбурзькому та Гарвардському університетах. Омелян Пріцак став засновником Інституту сходознавства імені Агатангела Кримського НАН України.

Відновлення сходознавства почалося у другій половині 50-х рр. Ще перед війною Варшавський університет за фахом «китайська мова та санскрит» закінчив

М. Кнороз (1911–1984). Він прибув до Львова наприкінці 1939 р., а потім повернувся після відновлення діяльності Львівського державного університету імені Івана Франка в серпні 1944 р. Викладав до середини 1960-х рр. [17, с. 140] У 1950-ті рр. викладав санскрит і китайську на історичному та філологічному факультетах Львівського університету. До викладання санскриту та китайської мови він залучив І. Сайдаковську, а до викладання арабської та перської мов Я. Полотнюка [11].

Також у Львівському університеті працювала Кисельова Марія Олександрівна (1905, м. Москва – 11.09.1984, м. Львів) – фахівець з новітньої історії Китаю. Закінчила Московський інститут сходознавства (1936). Кандидат історичних наук (1949), захистила дисертацію на тему: «Японська агресія в Китаї та героїчна оборона Шанхаю (січень–березень 1932 р.)». У 1956–1961 рр. працювала доцентом кафедри нового часу Львівського університету [9].

Незважаючи на очевидні й помітні успіхи студентів (О. Калмикова викладала російську мову в Дамаску, В. Рудковський по річному стажуванні в Таджикистані переклав кілька великих романів таджицьких авторів, А. Горбачевський став заступником декана філологічного факультету Таджицького державного університету), адміністрація Університету на чолі з М. Максимовичем уперто не хотіла розуміти потреби сходознавчої науки. Для арабських і перських студій Я. Полотнюка почало «не вистачати грошей», і сходознавець здебільшого викладав безкоштовно. Курси згорнули, а якщо згодом і поновили в 1980 р. – то ненадовго. Саме Ярема Полотнюк був ініціатором створення у 1997 р. кафедри сходознавства, яку очолив всесвітньовідомий історик Ярослав Дашкевич. Першими спеціальностями, за якими готували студентів на кафедрі, були: перська мова, а через 5 років – арабська та японська. Для студентів спеціальності «Японська мова та література» китайську як другу східну мову викладав О. Лосєв.

Викладання китайської мови цілком було відновлено в 2013 р. У 2014/2015 зроблено перший набір китаїстів-бакалаврів. За сприяння посольства Китайської Народної Республіки до Університету скеровано викладача китайської мови Лю Шаофея. За його ініціативи було відкрито групи з вивчення китайської мови для викладачів та студентів Університету. З цієї групи викладачів є і автори статті. І якщо Ольга Максимів припинила вивчати китайську мову, то Ірина Яремчук досягла в цьому значних успіхів. Завдяки цьому стало можливим відкриття у 2015 р. спеціальності «Китайська мова та література». З 2015 р. китайську мову як спеціальність викладала Ірина Яремчук. З 2018 р. до викладання китайської мови долучилась Ірина Ілійчук, доцент кафедри загального та германського мовознавства факультету філології Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, а у 2022 – Андрій Павленок, а також у різні роки викладачі з Китаю: Ван Сяююй, Чжан Бовень та Чу Чу. Викладачі кафедри є авторами низки наукових праць із китаїстики [4; 5; 13; 20; 21; 22; 23; 24; 25; 29; 30; 31; 32; 33; 34].

Перших китаїстів-магістрантів університет набрав у 2018 р. Дослідник-історик Р. Тарнавський детально розглядає особливості підготовки магістрів-

сходознавців в університеті у міжвоєнний час (1927–1939) [18]. Тоді підготовка магістрів у галузі орієнталістичних наук була комплексною – філологічно-історичною та охоплювала проблеми мовознавства, історії літератури, історії, етнографії, географії, філософії, релігієзнавства тощо. Оскільки сьогодні китаїстика функціонує на філологічному факультеті, то відповідно до Стандарту вищої освіти, діє у межах спеціальності 035 «Філологія», охоплюючи східні мови, східні літератури, а також переклад у парі східна/українська мова, що є унікальним на території України. Відповідно, магістерські роботи охоплюють проблеми мовознавства, літературознавства, перекладознавства та іноді методики викладання.

Студенти бакалаврату для отримання диплома мають скласти чотири державні іспити: з китайської мови, з китайської літератури, а також з української мови та літератури. Для одержання диплома магістра необхідно скласти поточні семестрові іспити й заліки, і, головне – захистити кваліфікаційну магістерську роботу.

Ступінь магістра за цією спеціальністю, спеціалізація 035.065 «Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська» у Львівському університеті станом на кінець 2023 р. здобуло 12 осіб:

– у 2020 р. Савуляк Руслана захистила магістерську роботу на тему «Способи перекладу фразеологізмів у жанрах китайського комічних текстів» (науковий керівник А. Р. Мацкевич); Потапчук Юлія – «Способи подання лічилних слів у підручниках для вивчення китайської мови» (науковий керівник Ю. Я. Заза);

– 2021 р. Шомоді Юрій «Особливості концептуального простору «авангардної» прози Китаю ХХ століття» (науковий керівник О. С. Лосєв); Куліш Катерина «Ідея Дао у творчості Хан Юя» (науковий керівник І. В. Ілійчук);

– 2022 р. Бабяк Ольга «Словотвір неологізмів ЗМІ на основі «Звіту про мовну ситуацію в Китаї» за період від 2017–2021 роки» (науковий керівник О. С. Лосєв); Назарук Аліна «Сленгові неологізми у сучасному китаємовному інтернет-просторі» (науковий керівник І. В. Ілійчук); Сіранчук Анастасія «Адаптація англійських запозичень в китайській мові. Особливості двостороннього перекладу: китайська, англійська» (науковий керівник І. В. Ілійчук); Хуртак Дар'я «Запозичена лексика у науково-технічному стилі в сучасній китайській мові» (науковий керівник О. С. Лосєв).

– 2023 р. Годісь Ірина «Роман-антиутопія в китайській та українській літературі ХХ століття (на прикладі романів Лао Ше «Нотатки про котяче місто» та Володимира Винниченка «Сонячна машина»)» (науковий керівник М. Ю. Стельмах), Романчук Софія «Особливості перекладу фразеологізмів у сучасній китайській мові» і Гесаль Наталія «Структурно-семантичні та функціональні властивості модальних часток у сучасній китайській мові» (науковий керівник О. Й. Максимів). Також цього року, захистивши магістерську роботу з китаїстики на тему «Структурно-семантичні особливості творення військової термінології (на матеріалі лексики на позначення китайських безпілотних літаючих апаратів)» (науковий керівник М. Ю. Стельмах),

багаторічний викладач кафедри Олександр Лосєв здобув профільну освіту з китайської мови, оскільки до того часу у нього був диплом історика і вже двічі перевиданий підручник з китайської мови у співавторстві з В. П. Чернобаєм [20].

Важливим для розвитку китаїстики у Львівському університеті імені Івана Франка є перекладацька діяльність. У 2015 р. за ініціативи професора Андрія Печарського було укладено «Антологію українського та китайського письменства: перекладацькі інновації у львівській “Alma mater” (до 65-річчя утворення Китайської Народної Республіки)» [1]. В антології представлена оригінальна українська та китайська літератури, зокрема взірцеві твори Івана Франка, Лесі Українки, Василя Стефаника (у перекладах китайських студентів філологічного факультету Го Юаньпена, Лі Менмен, Чен Мена, Ван Сяоюй та ін.), Цюй Юаня, Ду Фу, Лі Бо, Ван Вєя (у перекладах Ярослави Шекери та Леоніда Первомайського). Вперше мала проза українських класиків перекладена на китайську мову завдяки студентам-україністам із Китаю, вихованцям Львівського національного університету імені Івана Франка.

Українські науковці Василь та Галина Івашківи на запрошення Шанхайського університету іноземних мов (*Shanghai International Studies University*) наприкінці вересня 2015 р. приїхали на один навчальний рік для налагодження співпраці між Львівським та Шанхайським університетами, а також допомоги розвитку в Шанхаї та загалом Китаї україністики. Василь Івашків – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української фольклористики імені акад. Філарета Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка. Його дружина Галина – кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України. Науковці майже рік прожили в найбільшому місті країни – Шанхаї, про що описали у своїй статті [3]. Розповідь акцентована на українській присутності в цій країні, зокрема йдеться про кафедру української мови та літератури й Центр дослідження України Шанхайського університету іноземних мов, музей «Україна» у місті Цзіньхуа, презентацію поезій Т. Шевченка китайською мовою у посольстві України в КНР.

Міжнародна співпраця Львівського університету з китайськими установами вперше була зафіксована у 2014 р., коли підписано Меморандум порозуміння з Міжнародною культурно-промисловою групою КНР. Кафедра сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича сприяла укладанню угоди про співпрацю Львівського національного університету імені Івана Франка з Пекінським університетом іноземних мов (2016).

У 2017 р. на запрошення Сіаньського університету іноземних мов доцент кафедри сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича Ірина Яремчук поїхала до Сіаню для налагодження співпраці між Львівським та Сіаньським університетами. Цього ж року у Сіаньському університеті було відкрито кафедру української мови, а у 2019 р. було підписано угоду про співпрацю між двома університетами, завдяки якій студенти кафедри сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича впродовж 2019–2022 рр. мали можливість вивчати китайську

мову в Інституті китайської мови Сіанського університету іноземних мов. Також Університет має підписані угоди про співпрацю із Шаньдунським педагогічним університетом (2018) та Аншаньським Педагогічним університетом (2018).

Безумовно, китаїстика у Львівському університеті, попри тривалу історію викладання, лише на шляху становлення, та завдяки всебічній підтримці і сприянню Посольства Китайської Народної Республіки в Україні, відновлення викладання китайської мови сприятиме розвитку орієнталістики у Львівському університеті та підготовці висококваліфікованих фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антологія українського та китайського письменства: перекладацькі інновації у львівській “Alma mater” (до 25-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та Китаєм) “ALMA MATER” / за ред. Андрія Печарського, Сунь Кевеня. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 492 с.
2. Величко І., Корилук А. Плетюк Р. Дослідження розвитку орієнталістики від часів видатного українського вченого Агатангела Кримського до сьогодення. *Молодий вчений*. 2021. № 11 (99). С. 211–214.
3. Івашків В., Івашків Г. Із китайського щоденника: нотатки про україністику, освіту та культуру. *Народознавчі зошити*. 2017. № 5 (137). С. 1198–1224.
4. Ілійчук І. Корисні поради в Доїні для українських блогерів. 抖音录制中的问题和建议. *Китаєзнавчі дослідження*. 2023. № 1(24). С. 102–107.
5. Ілійчук І. В. Особливості перекладу китайських реалій, мовних кліше, фразеологічних одиниць та власних назв у художніх творах. *Прикарпатський вісник наукового товариства імені Шевченка*. Слово. 2023. № 18(69). С. 82–90.
6. Історія Університету. URL: <http://www.lnu.edu.ua/en/about/university-today-and-tomorrow/history/>.
7. Кіктенко В. О. Історія українського китаєзнавства (XVIII–початок ХХІ століття). Київ, 2018. 388 с.
8. Кіктенко В. О. Нарис з історії українського китаєзнавства. XVIII–перша половина ХХ ст.: дослідження, матеріали, документи. Київ, 2002. 194 с.
9. Козицький А. Кисельова Марія Олександрівна. *Сходознавство і візантологія в Україні в іменах: біобібліографічний словник* / упоряд.: Е. Г. Циганкова, Ю. М. Кочубей, О. Д. Василюк ; редкол.: Л. В. Матвєєва (голов. ред.) та ін. Київ, 2011. С. 112.
10. Козицький А. Львівські сходознавці першої третини ХХ століття. *Вісник Львівського університету. Серія історична*. Львів, 2010. Вип. 45. С. 389–410.
11. Лах Р. Богдан Ріхтер та його сходознавчі студії в університеті Яна Казимира у Львові 1924–1927 рр. *Каразінські читання (історичні науки): тези доповідей 73-ї Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 24 квітня 2020 р.)*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. С. 33–34.
12. Максимів О. Відновник львівського сходознавства. Портрет орієнталіста Яреми Полотнюка. *Дивослово*. 2021. № 1. С. 38–42.

13. Мартинець А. М., Чередник Т. П., Ілійчук І. В. Китайська народна казка про Ма Ляна: окремі аспекти дослідження. *Китаєзнавчі дослідження*. 2021. № 3. С. 191–207.
14. Полотнюк Я. Сходознавство у Львівському університеті. *Східний світ*. 1993. № 2. С. 124–132.
15. Прицак О. Орієнталістика. *Енциклопедія Українознавства*. Перевид. в Україні. Львів, 1996. Т. 5. С. 1871.
16. Сходознавство і візантологія в Україні в іменах: біобібліогр. слов. / упоряд.: Е. Г. Циганкова, Ю. М. Кочубей, О. Д. Василюк; редкол.: Л. В. Матвєєва (голов. ред.) [та ін.]. Київ: Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАНУ, 2011. 260 с.
17. Тарнавський Р. Б. Завершальний етап науково-організаційної діяльності індолога Стефана Стасяка на кафедрі орієнталістики Львівського університету. *Східний світ*. 2022. № 4 (117). С. 130–162.
18. Тарнавський Р. Б. Особливості підготовки магістрів-сходознавців в Університеті Яна Казимира у Львові. *Східний світ*. 2022. № 1 (114). С. 83–113.
19. Федорук Я. Іван Крип'якевич і сходознавство. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. № 15/2006–2007. С. 738–748.
20. Чернобай В. П., Лосев О. С. Китайська мова. Початковий курс: підручник з електрон. аудіодод. 2-ге вид., стер. Київ: Знання, 2019. 238 с. + Аудіододаток.
21. Яремчук І. В. Китаїстика у Львівському національному університеті імені Івана Франка. *XX Сходознавчі читання А. Кримського: тези доповідей Міжнародної наукової конференції 17–18 червня 2016 р.* Київ, 2016. С. 22–24.
22. Яремчук І., Ван Сяюй. Післямова. *Антологія українського та китайського письменства: перекладацькі інновації у львівській «Alma mater» (до 25-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та Китаєм)* 乌中作家选集: 利沃夫大学《ALMA MATER》/ за ред. Андрія Печарського, Сунь Кевеня. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. С. 462–467.
23. Яремчук І., Гао Юаньюань. Робота з текстами для читання в процесі вивчення української мови як спеціальності у вищих навчальних закладах Китаю. *Studia methodologica*. 2022. No. 53. С. 62–73.
24. Guonian Wang, Shan Xiao, Iryna Iliyuchuk. Multi-lingual education in the Belt and Road initiative: challenges and suggestions. *“Teaching Foreign Languages in Ukraine and Beyond: Best Practices and Challenges,” international conference proceedings (2019; Ivano-Frankivsk)*. С. 59–65.
25. Iliyuchuk I. Principles of Chinese Language Teaching Based on the Material of Chinese-Ukrainian and Ukrainian-Chinese Fiction Translations. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2022. No. 9(2). С. 118–122.
26. Kronika Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie za rok szkolny 1923–1924 / za rektoratu prof. dra Juliusza Makarewicza. Т. 14. Lwow: Senat Akademicki Uniwersytetu Jana Kazimierza, 1924. 74 s.
27. Program wykładów na rok akademicki 1925–1926. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie, 1925.
28. Program wykładów na rok akademicki 1926–1927. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie, 1926.

29. Yaremchuk I. V., Gao Yuanyuan, Gorbova K. V. International Non-Governmental Organization “Cultural Research Center of Ukraine and China “LanHua” and the “One Belt – One Road” initiative. *Ефективність державного управління*. 2022. № 72. С. 15–18.
30. Yaremchuk I. V., Gao Yuanyuan. Principles of selection of educational texts for students of Chinese universities who study Ukrainian as a speciality. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 23. Т. 1. Видавничий дім «Гельветика». 2022. С. 58–61.
31. Yaremchuk I. Ukrainian linguist keen to translate Chinese books / by Liu Xiangrui. (Інтерв'ю). CHINA DAILY, Friday, July 22, 2016. S. 20.
32. 依琳娜·雅萊姆丘克。利沃夫国立伊凡·弗兰科大学的汉学。 *中外文化交流*。北京，2016年8月。第34页。
33. 伊拉雅列姆丘克。利沃夫国立伊凡·弗兰科大学教学史。 *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2017. № 65. С. 165–169.
34. 安德烈, 刘玉屏, 乌克兰高校汉语教学质量实证研究—以基辅三所大学为例。 *汉字文化*, 2023(19), 第 87–89 页。

REFERENCES

1. *Antolohiya ukrayins'koho ta kytays'koho pys'menstva: perekladats'ki innovatsiyyi u l'vivs'kij "Alma mater" (do 25-yi richnytsi vstanovlennya dyplomatychnykh vidnosyn mizh Ukrayinoyu ta Kytayem) "ALMA MATER"* (2017) / ed. Andriy Pechars'kyi, Sun' Keven', LNU imeni Ivana Franka, L'viv, 492 p.
2. Velychko, I., Korylyuk, A. and Pletyuk, R. (2021), “Doslidzhennya rozvytku oryentalistyky vid chasiv vydatnoho ukrayins'koho vchenoho Ahatanhela Kryms'koho dos'ohodennya”, *Molodyy vchenyy*, No. 11 (99), pp. 211–214.
3. Ivashkiv, V. and Ivashkiv, H. (2017), “Iz kytays'koho shchodennya: notatky pro ukrayinistyku, osvitu ta kul'turu”, *Narodoznavchi zoshyty*, No. 5 (137), pp. 1198–1224.
4. Ilychuk, I. (2023), “Korysni porady v Doyini dlya ukrayins'kykh bloheriv. Dou yin lu zhi zhong de wen ti he jian yi”, *Kytayeznavchi doslidzhennya*, No. 1(24), pp. 102–107.
5. Ilychuk, I. V. (2023), “Osoblyvosti perekladu kytays'kykh realiy, movnykh klishe, frazeolohichnykh odynts' ta vlasnykh nazv u khudozhnykh tvorakh”, *Prykarpats'kyi visnyk naukovoho tovarystva imeni Shevchenka. Slovo*, No. 18(69), pp. 82–90.
6. Istorya Universytetu (2023). Retrieved from <http://www.lnu.edu.ua/en/about/university-today-and-tomorrow/history/>, (accessed 10 July 2023).
7. Kiktenko, V. O. (2018), *Istorya ukrayins'koho kytayeznavstva (XVIII–pochatok XXI stolittya)*, Kyiv, 388 p.
8. Kiktenko, V. O. (2002), *Narys z istoriyi ukrayins'koho kytayeznavstva. XVIII–persha polovyna XX st.: doslidzhennya, materialy, dokumenty*, Kyiv, 194 p.
9. Kozyts'kyi, A. (2011), “Kysel'ova Mariya Oleksandrivna”, *Skhodoznavstvo i vizantolohiya v Ukraini v imenakh: biobibliohrafichnyy slovnyk / uporyad.:* E. H. Tsyhankova, Yu. M. Kochubey, O. D. Vasylyuk ; redkol.: L. V. Matvyeyeva (holov. red.) ta in., Kyiv, P. 112.
10. Kozyts'kyi, A. (2010), “L'vivs'ki skhodoznavtsi pershoi tretyny XX stolittya”, *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya istorychna*, Lviv, No. 45., pp. 389–410.

11. Lakh, R. (2020), "Bohdan Rikhter ta yoho skhodoznavchi studiyi v universyteti Yana Kazymyra u L'vovi 1924–1927 rr.", Karazins'ki chytannya (istorychni nauky): tezy dopovidey 73-yi Mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi (m. Kharkiv, 24 kvitnya 2020 r.), Kharkiv : KHNU imeni V. N. Karazina, pp. 33–34.

12. Maksymiv, O. (2021), "Vidnovnyk l'vivs'koho skhodoznavstva. Portret orientalista Yaremy Polotnyuka", *Dyvoslovo*, No. 1, pp. 38–42.

13. Martynets', A. M., Cherednyk, T. P. and Iliyuchuk, I. V. (2021), "Kytays'ka narodna kazka pro Ma Lyana: okremi aspekty doslidzhennya", *Kytayeznavchi doslidzhennya*, No. 3, pp. 191–207.

14. Polotnyuk, Ya. (1993), "Skhodoznavstvo u L'vivs'komu universyteti", *Skhidnyy svit*, No. 2, pp. 124–132.

15. Pritsak, O. (1996), "Orientalistyka", *Entsyklopediya Ukrayinoznavstva*, perevyd. v Ukraini, Vol. 5, p. 1871.

16. *Skhodoznavstvo i vizantolohiya v Ukraini v imenakh: biobibliohr. slov.* (2011) / uporyad.: E. H. Tsyhankova, Yu. M. Kochubey, O. D. Vasylyuk ; redkol.: L. V. Matvyeyeva (holov. red.) [ta in.], Kyiv : In-t skhodoznavstva im. A. Yu. Kryms'koho NANU, 260 p.

17. Tarnavskyy, R. B. (2022). "Zavershalnyi etap naukovy-orhanizatsiinoi diialnosti indoloha Stefana Stasiaka na kafedri oriientalistyky Lvivskoho universytetu", *Skhidnyy svit*, No. 4 (117), pp. 130–162.

18. Tarnavskyy, R. B. (2022). "Osoblyvosti pidhotovky mahistriv-skhodoznavtsiv v Universyteti Yana Kazymyra u L'vovi", *Skhidnyy svit*, No. 1 (114), pp. 83–113.

19. Fedoruk, Ya. (2006–2007), "Ivan Kryp'yakevykh i skhodoznavstvo", *Ukrayina: kul'turna spadshchyna, natsional'na svidomist', derzhavnist'*, No. 15, pp. 738–748.

20. Chornobay, V. P. and Losyev, O. S. (2019), *Kytays'ka mova. Pochatkovyy kurs : pidruchnyk z elektron. audiodod, 2-he vyd., ster.* Kyiv : Znannya, 238 p. + Audiododatok.

21. Yaremchuk, I. V. (2016), "Kytayistyka u L'vivs'komu natsional'nomu universyteti imeni Ivana Franka". *XX Skhodoznavchi chytannya A. Kryms'koho: tezy dopovidey mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi 17–18 chervnya 2016 r.* Kyiv, pp. 22–24.

22. Yaremchuk, I. and Van Syaoyuy (2017), "Pislyamova", *Antolohiya ukrayins'koho ta kytays'koho pys'menstva: perekladats'ki innovatsiyi u l'vivs'kiy «Alma mater» (do 25-yi richnytsi vstanovlennya dyplomatychnykh vidnosyn mizh Ukrainoyu ta Kytayem). Wūzhōng zuòjiā xuǎnjī: Lìwòfū Dàxué «ALMA MATER» / za red. Andriya Pechars'koho, Sun' Kevenya, Lviv : LNU imeni Ivana Franka, 492 p., pp. 462–467.*

23. Yaremchuk, I. and Hao Yuan'yuan' (2022), Robota z tekstamy dlya chytannya v protsesi vyvchennya ukrayins'koyi movy yak spetsial'nosti u vyshchykh navchal'nykh zakladakh Kytayu. *Studia methodologica*, No. 53, pp. 62–73.

24. Guonian Wang, Shan Xiao and Iryna, Iliyuchuk (2019), "Multi-lingual education in the Belt and Road initiative: challenges and suggestions", *Teaching Foreign Languages in Ukraine and Beyond: Best Practices and Challenges,* international conference proceedings (2019; Ivano-Frankivsk), pp. 59–65.

25. Iliyuchuk, I. (2022), "Principles of Chinese Language Teaching Based on the Material of Chinese-Ukrainian and Ukrainian-Chinese Fiction Translations". *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, No. 9(2), pp. 118–122.

26. *Kronika Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie za rok szkolny 1923–1924 (1924) / za rektoratu prof. dra Juliusza Makarewicza.* T. 14. Lwow : Senat Akademicki Uniwersytetu Jana Kazimierza, 74 s.

27. *Program wykładów na rok akademicki 1925–1926* (1925), Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie.

28. *Program wykładów na rok akademicki 1926–1927* (1926), Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie, 1926.

29. Yaremchuk, I. V., Gao Yuanyuan and Gorbova, K. V. (2022), “International Non-Governmental Organization “Cultural Research Center of Ukraine and China “LanHua” and the “One Belt – One Road” initiative”, *Efektynnist' derzhavnoho upravlinnya*, No. 72, pp. 15–18.

30. Yaremchuk, I. V. and Gao Yuanyuan (2022), “Principles of selection of educational texts for students of Chinese universities who study Ukrainian as a speciality”, *Zakarpats'ki filolohichni studiyi*, No. 23, Vol. 1, Vydavnychyy dim «Hel'vetyka», pp. 58–61.

31. Yaremchuk, I. (2016), Ukrainian linguist keen to translate Chinese books / by Liu Xiangrui. (Interview), *CHINA DAILY*, Friday, July 22. S. 20.

32. Yaremchuk, I. (2016), “Liwòfū guóli Yīfán Fúlánkē dàxué de hànxié”, *Zhōngwàiwénhuàjìāoliú*, Beijing, 2016 nian 8 yue, di 34 ye.

33. Yaremchuk, I. (2017), “Liwòfū guóli yīfán fúlánkē dàxué dōngfāng xuéxi”, *Visnyk L'vivs'koho universytetu, Seriya filolohichna*, L'viv, No. 65, pp. 165–169.

34. Pavlenok, A. and Liú Yùpíng (2023), “Wūkèlán gāoxiào hànyǔ jiàoxué zhiliàng shízhèng yánjiū—yǐ jīfǔ sān suǒ dàxué wéi lì”, *Hànzi wénhuà*, di 87–89 ye.

THE SINOLOGY AT LVIV UNIVERSITY**Iryna YAREMCHUK**

*Xi'an International Studies University,
Department of Ukrainian Language,
St. South Wenyuan, Xi'an, China,
tel. 15398052098, yangying7512@163.com*

Olha MAKSYMIV

*Ivan Franko National University of Lviv,
Professor Yaroslav Dashkevych Department of Oriental Studies,
1/239, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
tel.: (+38032) 2394704, e-mail: olha.maksymiv@lnu.edu.ua*

This article provides a historical overview of the development of Sinology at the Ivan Franko National University of Lviv. The study of Oriental languages at Lviv University began in the early 19th century, primarily focusing on languages of the Bible and Muslim nations. The Theological Faculty played a significant role in teaching languages such as Old Hebrew, Aramaic, and Arabic for the study of religious texts. Over time, Lviv University became renowned for its Oriental School, attracting scholars and researchers in various disciplines. Bohdan Richter is briefly mentioned here as a pioneer of Chinese studies at Lviv University. In 1938, 36 Oriental languages were taught at the Institute of Oriental Studies at the Faculty of Humanities of the Lviv University.

However, the events of World War II and subsequent occupation disrupted the development of Oriental Studies, causing significant damage and the loss of valuable manuscripts and editions. The teaching of Oriental languages at Lviv University officially ceased during this period.

The restoration of Oriental Studies at Lviv University began in the second half of the 1950s, led by renowned scholars such as M. Knoroz, I. Saidakovska and Ya. Polotnyuk. The department of Oriental Studies was established in 1997 under the leadership of historian Yaroslav Dashkevych. Initially offering specialties in Persian, Arabic, and Japanese, the department later expanded its offerings to include Chinese.

The teaching of Chinese language and literature was reintroduced in 2013, with the support of the Embassy of the People's Republic of China. This initiative led to the opening of the specialty "Chinese Language and Literature" in 2015.

Despite its long history, the development of Sinology and Oriental Studies at Lviv University is still in progress. The article concludes that these efforts will contribute to the training of highly qualified specialists and the further advancement of Sinology at Lviv University.

Keywords: Chinese language, history of teaching Chinese, Ivan Franko National University of Lviv.